

Σχολική Διαμεσολάβηση με βάση τη χρήση Θεατρικών και Διαλεκτικών Τεχνικών

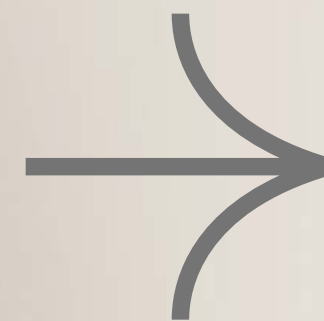

Περτσινίδου Κορίννα

Συντονίστρια Σχ. Προγραμμάτων και Δικτύων, Δ.Δ.Ε. Αν. Αττικής

Πληροφορικός, ΠΕ86, Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια

Τετάρτη, 13-5-2026

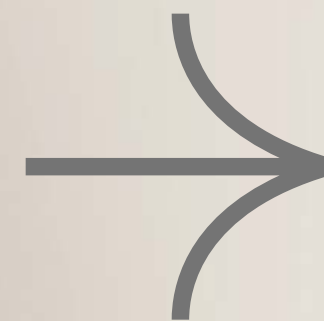

➤ Σχολική Διαμεσολάβηση

Η Σχολική Διαμεσολάβηση είναι μια διαδικασία ειρηνικής επίλυσης μιας σύγκρουσης στο πλαίσιο της σχολικής ζωής, μεταξύ δύο ή περισσότερων διαφωνούντων μαθητών, με τη βοήθεια ενός τρίτου και ουδέτερου μαθητή – του διαμεσολαβητή – μέσα από μία δομημένη διαδικασία, με σαφή όρια, ενεργητική συμμετοχή και άμεση επικοινωνία των μερών και με σκοπό μια εποικοδομητική επίλυση της διαφωνίας.

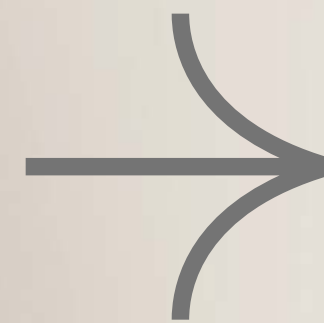
Αρτινοπούλου, Β. (2010)

► Σχολική Διαμεσολάβηση

Η Σχ. Διαμεσολάβηση στοχεύει, εκτός από την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας και της παραβατικότητας, στην εκμάθηση, ανάπτυξη και χρησιμοποίηση δεξιοτήτων επίλυσης σύγκρουσης από τους μαθητές.

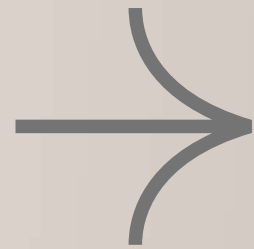
► Σχολική Διαμεσολάβηση

Καλλιεργείται:

- ✓ Έκφραση, κατανόηση και διαχείριση συναισθημάτων – ενσυναίσθηση
- ✓ Σεβασμός στη διαφορετικότητα – αποδοχή του άλλου
- ✓ Δεξιότητες επικοινωνίας – ενεργητική ακρόαση

► Πώς θα πετύχουμε;

- * να αναγνωρίσουν τα διαφορετικά συμφέροντα;
- * να δουν τη σύγκρουση από διαφορετικούς ρόλους;
- * να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις;
- * να εξασκηθούν σε ανοιχτό, δημοκρατικό διάλογο;
- * να κατανοήσουν ηθικά διλήμματα;

ΔΙΚΤΥΟ
ΣΥΝ + ΛΕΙΤΟΥΡΓΩ - ΕΝΕΡΓΩ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ
ΑΤΤΙΚΗΣ

Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών

17 εκπαιδευτικοί οι οποίοι συμμετείχαν σε ένα κύκλο επιμορφωτικών συναντήσεων **14 ωρών** που διοργανώθηκε στο πλαίσιο του Δικτύου «ΣΥΝ: Λειτουργώ - Ενεργώ – Δημιουργώ» της Δ.Δ.Ε. Αν. Αττικής, τους μήνες **Φεβρουάριο και Μάρτιο 2026**.

● Η θεωρία του Χάρβαρντ

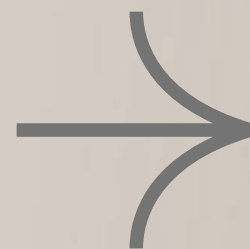
- ☞ Να διαχωρίζετε τους ανθρώπους από το πρόβλημα
- ☞ Να επικεντρώνεστε στις ανάγκες και όχι στις θέσεις
- ☞ Να δημιουργείτε επιλογές που θα ικανοποιήσουν και τις δύο πλευρές
 - ☞ Να βασίζεστε σε αντικειμενικά κριτήρια

Fischer, R. et al (1998)

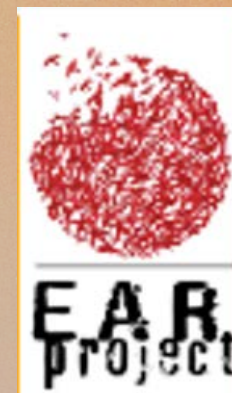
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

EUROPEAN TEACHER ACADEMY FOR
CREATIVE AND INCLUSIVE
LEARNING

Ευρωπαϊκή Ακαδημία για δημιουργική και συμπεριληπτική μάθηση

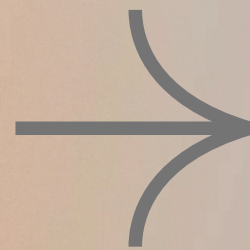
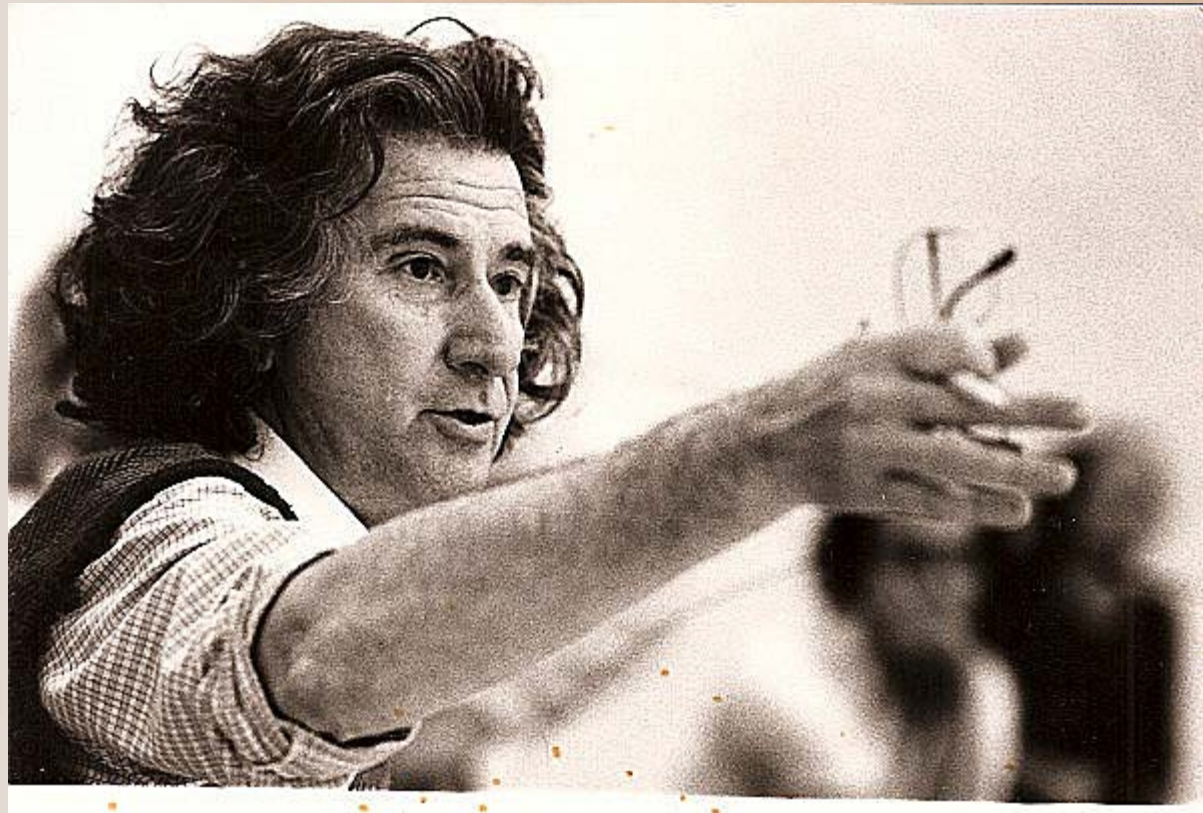

Μεθοδολογία EAR

Co-funded by
the European Union

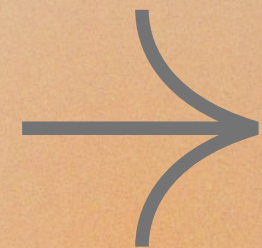
► Θέατρο Φόρουμ / Καταπιεσμένου

Ο Μπόαλ πρότεινε να σπάσουν τα όρια μεταξύ της σκηνικής τέχνης και της πολιτικής πρακτικής, μεταξύ του ηθοποιού και του θεατή, με σκοπό τη δημιουργία κοινωνικών όντων που θα γίνουν πολλαπλασιαστές στον αγώνα για τα δικαιώματα και την ιθαγένεια.

► Αφ' όρμηση

«Τι σημαίνει δίκαιη χρήση ενός κοινόχρηστου χώρου;»
«Έχετε νιώσει ποτέ αποκλεισμό;»

Ατομική σκέψη:
μία λέξη
ένα συναίσθημα
μια μικρή εμπειρία

► Ερέθισμα

Σενάριο:

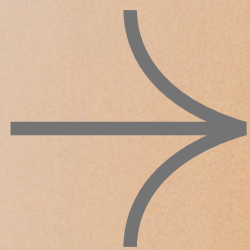
«Το Γήπεδο είναι δικό μας»

Η Ομάδα Α παίζει κάθε Τρίτη στο γήπεδο μπάσκετ στο μεγάλο διάλειμμα. Θεωρεί ότι «είναι η σειρά της» γιατί έτσι έχει καθιερωθεί άτυπα.

Η Ομάδα Β εμφανίζεται και λέει ότι θέλει να παίξει εκείνη σήμερα, γιατί:

- δεν βρίσκει ποτέ ελεύθερο χώρο
- νιώθει ότι η Ομάδα Α «καπελώνει» το γήπεδο
- κάποιοι μαθητές της Ομάδας Α δεν αφήνουν άλλους να συμμετέχουν

► Βασικές έννοιες

Διερευνώνται:

σύγκρουση

δικαιοσύνη

ισότητα

αποκλεισμός

δικαιώματα

ενεργητική ακρόαση

ενσυναίσθηση

συνεργασία

➤ Θέατρο Forum

Ρόλοι

Ομάδα Α

2–3 μαθητές που θεωρούν το γήπεδο «δικό τους»

1 μαθητής πιο ήρεμος που δεν μιλά πολύ

Ομάδα Β

2–3 μαθητές που διεκδικούν χώρο

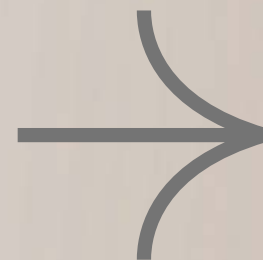
1 μαθητής που νιώθει αδικημένος

Παρατηρητές (κοινό)

Τζόκερ (facilitator)

Ο ρόλος του Τζόκερ είναι:

- Να σταματά τη σκηνή
- Να κάνει ερωτήσεις
- Να προσκαλεί παρεμβάσεις
- Να διασφαλίζει ασφάλεια & σεβασμό

➤ Θέατρο Forum

Στάδια Θεάτρου Forum

Στάδιο 1: Παρουσίαση της Αρχικής Σκηνής

Η σκηνή παίζεται χωρίς διακοπή, μέχρι να φανεί η καταπίεση

Στάδιο 2: Παρέμβαση του Τζόκερ

Ο Τζόκερ ρωτά:

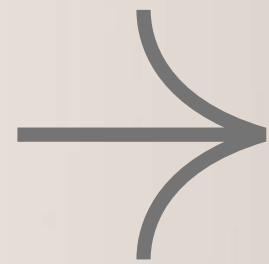
- Πού βλέπετε την αδικία;
- Υπάρχει αποκλεισμός;
- Ποια δικαιώματα εμπλέκονται; (συμμετοχή, ισότητα, σεβασμός, πρόσβαση στον χώρο)
- Ποια είναι τα συναισθήματα;

Στάδιο 3: Αντικατάσταση Πρωταγωνιστή

Ο Τζόκερ καλεί κάποιον από το κοινό να:

- αντικαταστήσει έναν μαθητή
- δοκιμάσει διαφορετική στάση
- αλλάξει τον τρόπο επικοινωνίας

Η σκηνή ξαναπαίζεται από το σημείο της σύγκρουσης.

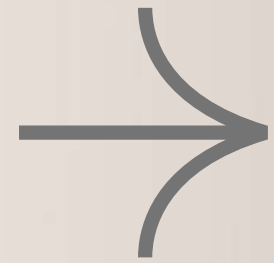
► Θέατρο Forum

Στάδιο 4: Πολλαπλές Δοκιμές

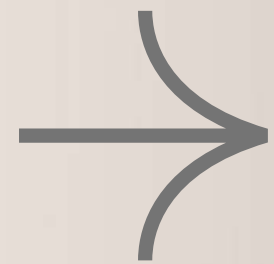
Η σκηνή παίζεται ξανά και ξανά μέχρι να βρεθούν επωφελείς λύσεις και για τις δύο πλευρές.

Επιλέγουν λύσεις με βάση:

- * ισότητα
- * χρόνο
- * κανόνες σχολείου

➤ Αποφόρτιση

Πώς νιώσατε στον ρόλο σας;

Τι σας δυσκόλεψε;

Πώς νιώθετε τώρα;

Υπήρξε κάτι που σας επηρέασε συναισθηματικά;

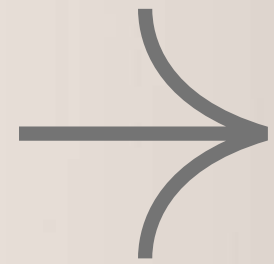

► Διαλεκτικές τεχνικές

01. Παγωμένες Εικόνες και ανίχνευσης σκέψης
(συναισθήματα και ενσυναίσθηση)
02. Διάδρομος Συνείδησης
(διλήμματα)
03. Γυάλα Ψαριού
(ενεργητική ακρόαση)
04. Ομόκεντροι Κύκλοι
(ενεργητική ακρόαση)
05. Ανακριτική καρτέκλα
(διερεύνηση συναισθημάτων)

➤ Εξατομίκευση

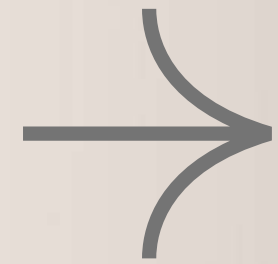

Τι θα έκανα εγώ;
Πώς αντιδρώ στις συγκρούσεις;
Έχω αποκλείσει ποτέ κάποιον;
Ποιες δεξιότητες μπορώ να αναπτύξω;

➤ Σχέδιο Δράσης

Οι μαθητές μπορούν:

να δημιουργήσουν κανόνες χρήσης κοινόχρηστων χώρων
ομάδα διαμεσολάβησης
δράσεις συμπερίληψης
συμβόλαιο επικοινωνίας
καμπάνια κατά του αποκλεισμού

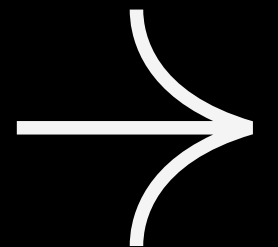
➤ Συμπεράσματα

Αναγνώριση συναισθημάτων και οπτικών

Στο στάδιο όπου οι μαθητές παρατηρούν και συζητούν τα συναισθήματα των δύο πλευρών, καλούνται να μπουν στη θέση του άλλου. Αυτό ενισχύει την **ενσυναίσθηση** και βοηθά τη μετάβαση από εγωκεντρικές αντιλήψεις σε πιο κοινωνικά προσανατολισμένες μορφές σκέψης.

Διερεύνηση συμφερόντων

Όταν οι μαθητές προσπαθούν να κατανοήσουν τι πραγματικά χρειάζεται κάθε πλευρά, αρχίζουν να σκέφτονται πέρα από την προσωπική τους θέση και να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των άλλων. Αυτή η διαδικασία σχετίζεται με τα **συμβατικά στάδια της ηθικής ανάπτυξης**, όπου η συμπεριφορά καθορίζεται από κανόνες συνεργασίας και κοινωνικής αποδοχής.

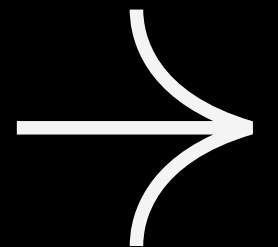
➤ Συμπεράσματα

Συλλογική αναζήτηση δίκαιων λύσεων

Η δημιουργία εναλλακτικών λύσεων και η επιλογή τους με βάση κοινά κριτήρια (π.χ. δικαιοσύνη, κανόνες, ισότητα) οδηγεί τους μαθητές να αξιολογούν τις αποφάσεις όχι μόνο με βάση το προσωπικό συμφέρον αλλά και με βάση γενικότερες αρχές δικαιοσύνης.

Δημοκρατικός διάλογος και υπευθυνότητα

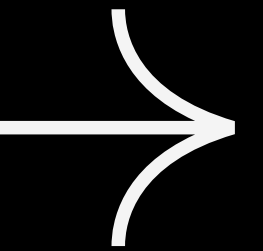
Η διαδικασία του διαλόγου και της κοινής απόφασης δημιουργεί ένα περιβάλλον όπου οι μαθητές ασκούνται στην ηθική κρίση και στη λήψη υπεύθυνων αποφάσεων.

◉ Συμπεράσματα

Η βιωματική αυτή άσκηση λειτουργεί ως παιδαγωγικός μηχανισμός ηθικής ανάπτυξης, επειδή μέσα από τη δραματοποίηση, τον διάλογο και τη συλλογική αναζήτηση λύσεων οι μαθητές εξασκούνται:

- στην κατανόηση της οπτικής του άλλου,
- στην αξιολόγηση συγκρούσεων με βάση κανόνες και αξίες,
- και στη διαμόρφωση δίκαιων συμφωνιών

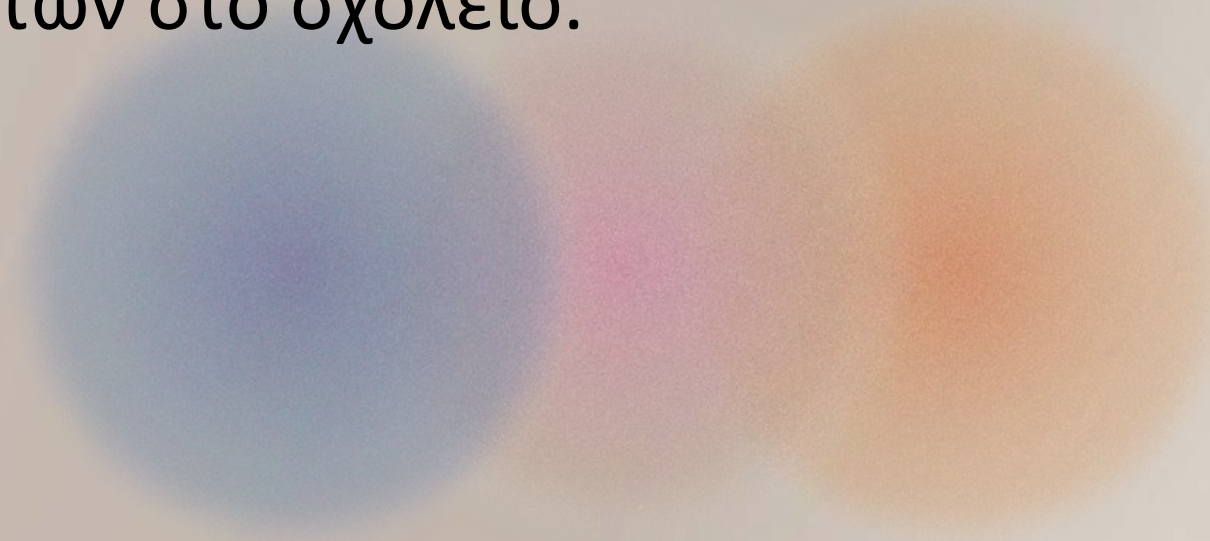

➤ Έρευνα

Η παρούσα ανάλυση βασίζεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου, το οποίο σχεδιάστηκε με σκοπό τη διερεύνηση:

- της αποτελεσματικότητας της επιμόρφωσης στη σχολική διαμεσολάβηση
- της κατανόησης της θεωρίας διαπραγμάτευσης του Harvard
- της παιδαγωγικής αξίας των θεατρικών και διαλεκτικών τεχνικών
- και της πρόθεσης εφαρμογής τους στη σχολική πράξη

Η έρευνα εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο προώθησης της ειρηνικής επίλυσης συγκρούσεων και της καλλιέργειας κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων στο σχολείο.

➤ Έρευνα

Μεθοδολογία

Το δείγμα αποτελείται από **17 εκπαιδευτικούς**

Το ερωτηματολόγιο που ευθυγραμμίζεται με το μοντέλο SMART περιλάμβανε:

- ερωτήσεις κλειστού τύπου (κλίμακες Likert)
- ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής
- ανοικτές ερωτήσεις (ποιοτικά δεδομένα)

➤ Έρευνα

Κατανόηση της θεωρίας διαπραγμάτευσης του Harvard

Τα δεδομένα καταδεικνύουν υψηλό επίπεδο κατανόησης βασικών αρχών της θεωρίας, όπως:

- η διάκριση μεταξύ **θέσεων και συμφερόντων**
- ο διαχωρισμός του **προσώπου από το πρόβλημα**
- η αναζήτηση **αμοιβαία επωφελών λύσεων**.

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων αξιολόγησε την κατανόηση αυτών των εννοιών ως «πολύ» ή «πάρα πολύ» ικανοποιητική.

Η επιτυχία αυτή αποδίδεται στη βιωματική φύση της επιμόρφωσης, η οποία μετέτρεψε αφηρημένες έννοιες σε εμπειρικά βιώματα. Η ενεργητική εμπλοκή των εκπαιδευτικών φαίνεται να συνέβαλε καθοριστικά στη γνωστική αφομοίωση.

➤ Έρευνα

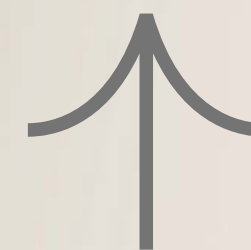
Αξιολόγηση θεατρικών και διαλεκτικών τεχνικών

Οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν (Θέατρο Φόρουμ, Παγωμένες Εικόνες, Διάδρομος Συνείδησης, Γυάλα Ψαριού, Ανακριτική καρέκλα) αξιολογήθηκαν συνολικά ως:

- υψηλής παιδαγωγικής αξίας
- άμεσα εφαρμόσιμες
- ιδιαίτερα ελκυστικές για τους μαθητές

Τα ευρήματα δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν σε πολύ υψηλό βαθμό ότι οι τεχνικές:

- ενισχύουν την **ενσυναίσθηση**
- καλλιεργούν την **ενεργητική ακρόαση**
- προάγουν τον **σεβασμό στη διαφορετικότητα**
- διευκολύνουν την **έκφραση συναισθημάτων**

➤ Έρευνα

Πρόθεση και βαθμός εφαρμογής

Η πρόθεση εφαρμογής εμφανίζεται ιδιαίτερα ενισχυμένη:

- σημαντικό ποσοστό έχει ήδη εφαρμόσει τεχνικές
- σχεδόν το σύνολο δηλώνει πρόθεση μελλοντικής εφαρμογής

Τα πεδία εφαρμογής περιλαμβάνουν:

- τη σχολική διαμεσολάβηση
- τη διδακτική πράξη
- τα εργαστήρια δεξιοτήτων
- προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων

Το 88% θεωρεί ότι η επιμόρφωση στη σχ. διαμεσολάβηση επηρέασε τη διδακτική τους πρακτική.

Η επιμόρφωση δεν περιορίστηκε σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά λειτούργησε ως **καταλύτης επαγγελματικής αλλαγής.**

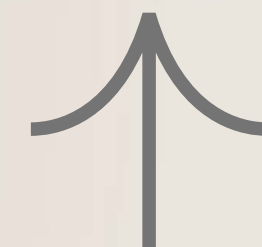
➤ Έρευνα

Ποια δραστηριότητα σας άρεσε περισσότερο και γιατί;

Οι πιο δημοφιλείς δραστηριότητες ήταν το **Θέατρο Φόρουμ**, η **Ανακριτική καρέκλα**, οι **Παγωμένες εικόνες** και ο **Διάδρομος συνείδησης**, με το Θέατρο Φόρουμ να ξεχωρίζει σαφώς.

Οι εκπαιδευτικοί το προτίμησαν κυρίως επειδή προσφέρει τη δυνατότητα διερεύνησης πολλαπλών οπτικών και αναζήτησης εναλλακτικών λύσεων μέσα από ενεργή συμμετοχή, ενώ συμβάλλει στην αναστοχαστική κατανόηση της αποτελεσματικότητας των επιλογών τους.

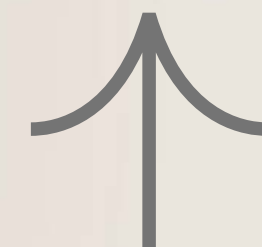
Παράλληλα, τεχνικές όπως η **Ανακριτική καρέκλα** και οι **Παγωμένες εικόνες** εκτιμήθηκαν για τη θεατρικότητα και τη διερεύνηση συναισθημάτων, ενώ ο **Διάδρομος συνείδησης** και η **Γυάλα ψαριού** αναδείχθηκαν για τη συναισθηματική εμπλοκή, την έκφραση και την καλλιέργεια της ενεργητικής ακρόασης. Συνολικά, οι συμμετέχοντες τόνισαν ότι όλες οι δραστηριότητες, αν και με διαφορετική στόχευση, συνέβαλαν ουσιαστικά στην ενεργοποίηση, την ευαισθητοποίηση και τη βαθύτερη κατανόηση των εμπλεκόμενων ρόλων και καταστάσεων.

➤ Έρευνα

Ποια τεχνική σκοπεύετε να εφαρμόσετε με τους μαθητές σας και με ποιόν τρόπο;

Οι εκπαιδευτικοί εμφανίζουν **υψηλή πρόθεση εφαρμογής ποικίλων βιωματικών τεχνικών**, με έμφαση στην ευελιξία και την προσαρμογή τους ανάλογα με το διδακτικό πλαίσιο. Οι πιο συχνά αναφερόμενες τεχνικές είναι το **Θέατρο Φόρουμ**, η **Ανακριτική καρέκλα**, ο **Διάδρομος συνείδησης** και η **Γυάλα ψαριού**, ενώ αρκετοί δηλώνουν ότι θα αξιοποιήσουν **συνδυαστικά περισσότερες από μία τεχνικές** είτε στη διδασκαλία είτε σε ομίλους διαμεσολάβησης.

➤ Έρευνα

Οι κυριότερες δυσκολίες που αναδεικνύονται στην εφαρμογή των τεχνικών:

- Ο περιορισμένος διδακτικός χρόνος
- Η πίεση του αναλυτικού προγράμματος
- Η έλλειψη εξοικείωσης των μαθητών με τέτοιες τεχνικές, που οδηγεί σε δισταγμό συμμετοχής, φόβο έκθεσης και δυσκολία διαχείρισης συναισθημάτων
- Η διαχείριση της τάξης (θόρυβος, πειθαρχία, ενεργή συμμετοχή όλων)
- Οι διαπροσωπικές δυναμικές μεταξύ μαθητών (αντιπάθειες, συγκρούσεις, δυσκολία ενεργητικής ακρόασης)
- Οι δομικοί περιορισμοί, όπως το μεγάλο μέγεθος τάξεων, η έλλειψη υποδομών και η περιορισμένη επιμόρφωση της σχολικής κοινότητας

➤ Έρευνα

Τελική αποτίμηση

Η συγκεκριμένη επιμορφωτική δράση αποτελεί παράδειγμα καλής πρακτικής, καθώς συνδυάζει:

- θεωρητική τεκμηρίωση
- βιωματική μάθηση
- άμεση παιδαγωγική αξιοποίηση

και συμβάλλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενός σχολείου πιο **συμπεριληπτικού, δημοκρατικού και ανθρωποκεντρικού.**

► Τελικό Συμπέρασμα

Η ενσωμάτωση των θεατρικών και διαλεκτικών τεχνικών στη σχολική διαμεσολάβηση δεν ενισχύει μόνο την κατανόηση της σύγκρουσης, αλλά λειτουργεί και ως **ισχυρός παιδαγωγικός μηχανισμός** για την ανάπτυξη κοινωνικών, συναισθηματικών και ηθικών δεξιοτήτων. Οι μαθητές δεν μαθαίνουν απλώς να επιλύουν συγκρούσεις, αλλά να σκέφτονται κριτικά, να σέβονται τον άλλον και να δρουν ως υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες.

► Βιβλιογραφία

Αρτινοπούλου, Β. (2010). *Η σχολική διαμεσολάβηση: Εκπαιδεύοντας τους μαθητές στη διαχείριση της βίας και του εκφοβισμού*. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Fisher, R., Ury, W., & Patton, B. (2001). *Πετυχαίνω τη συμφωνία (ή Getting to Yes)*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

Action Synergy. (2023). «EAR project», Μεθοδολογικός Οδηγός για Εκπαιδευτικούς. Παιδαγωγική βασισμένη στη Σωκρατική Διαλεκτική και το Θέατρο.

➤ Ευχαριστώ για την
προσοχή σας!

prog_net@dide-anatol.att.sch.gr

